

A magyar őskorkutatás kezdetei

1891-ben Miskolcon, Bársony János ügyvéd házában alapozása közben került elő az a két, finoman megmunkált *kőszék*, amely elsőként bizonyította az *ősemlék* magyarországi előfordulását. A Bársony-házi *szék* megtalálásától számíthatjuk a magyar őskorkutatás kezdetét. A leletek akkoriban az utolsó magyar polihisztor, Herman Ottó kezébe kerültek, akinek heves vitája támadt a tudományos közvéleménnyel a leletek eredetét illetően. A vita következmé-

nyeként – az ősemlék jelenlétét bizonyítandó – ásatásokat kezdett a Bükk barlangjaiban a Földtani Intézet. Ezeknek az ásatásoknak az eredményeként kerültek a felszínre a világhírű bükki *Szeleta-kultúra* leletei.

A miskolci Herman Ottó Múzeum a magyar őskorkutatás 100. évfordulója alkalmából nagyszabású *nemzetközi tudományos konferenciát* szervez szeptember 10-e és 15-e között Miskolcon. A vendég őslénykutatók megismerkedhetnek majd a bükki

Szeleta-kultúra helyszínével és részükre kiállítást is rendeznek az utóbbi évtizedekben Sajóbáonyban és a Bódva völgyében előkerült 80–120 ezer éves kőkori leletekből. A Herman Ottó Múzeum az őskorkutatás évfordulójára fel kívánja állítani Herman Ottó *szobrát* Lillafüreden és emléktáblát helyez el a miskolci Rudas László utcai Bársonyházon. (A magyar őskorkutatás kezdetének történetéről lapunkban részletesen fogunk írni. – *A szerk.*)

Az új felsőoktatási törvény

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete Országos Választmányának áprilisi ülésén Király Tibor professzor, a Felsőoktatási és Törvényelőkészítő Bizottság elnöke ismertette az előkészületben lévő *felsőoktatási törvény* koncepcióját. Rámutatott: előtérbe kerül a felsőoktatás színvonalának emelése, hogy 1992 után a magyar felsőoktatás nívója megfeleljen az *európai követelményrendszernek*. További cél a *hallgatói létszám* növelésének elősegítése az egyes intézményekben. A készülöben lévő *felsőoktatási törvény széles körű autonómiát* biztosít majd az egyes felsőoktatási intézményeknek. Maguk dönthetnek például arról, hogy felvételiztetnek-e vagy sem.

Fontos lenne a jövőre nézve – hangsúlyozta Király Tibor –, hogy az egyetemek, főiskolák *önkéntes alapon társuljanak egymással*. A magán- és alapítványi felsőoktatási intézményekkel kapcsolatban kiemelte, hogy legfelsőbb szintű garancia kell arra, hogy az ezeken a helyeken adott *diploma* az egész országban érvényes legyen.

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének országos választmánya határozati javaslatot fogadott el a felsőoktatási törvény koncepciójával kapcsolatban. Ebben megfogalmazták azt az igényt is, hogy az térjen ki a felsőoktatási intézményekben végzett *kutatásokra* is; törekedni kell a diplomák és oklevelek *nemzetközi szintű elismertetésére*. Állást foglaltak abban is, hogy az állam hosszú távon sem vonulhat ki a felsőoktatási intézmények finanszírozásából.

A koncepciót az országos választmány a törvényi szabályozás megalkotása előtt intézményi szintű, széles körű vitára javasolta.

A közép- és délkelet-európai kisebbségekről

Hogyan alakult Közép- és Délkelet-Európában 1945 óta a *nemzetiségek, etnikai csoportok* sorsa, és milyenek további esélyeik? Ezt tárgyalta, illetve erre a kérdésre kereste a választ az a *nemzetközi tudományos konferencia*, amelyet május elején tartottak a keszthelyi Festetics-kastélyban, az MTA Történettudományi Intézete, a budapesti Európa Intézet és a bécsi Közép-Kelet Európa Intézet szervezésében.

Dr. Georg Brunner professzor, a kölni egyetem Keleti Jogi Intézetének igazgatója nyitó referátumában többek között kifejtette: 1945 után egy sor országban azt hitték, hogy a *demokratikus jogállam léte* már önmagában is biztosítani képes a nemzetiségi jogokat. Ezt látszott megerősíteni az emberi jogokról szóló egyezségokmány, s a benne foglaltak megvalósításához később kedvező lendületet adott a helsinki folyamat. Ezek a nemzetközi normatívák azonban a tárgyalt térség államaiban

egyenetlenül, az *egypártrendszerű* országokban pedig olykor sajátos értelmezésben, vagy egyáltalán nem valósultak meg. Ma már az is nyilvánvaló, hogy az alkotmányozás szintjén nem elég a *személyiségi jogokat* biztosítani: külön *törvényi garanciákra* van szükség a kisebbségek jogai tekintetében is. Ilyen vonatkozásban hasznos volna a demokratikus átalakuláson túljutott és az abban segíteni képes országok jogalkotóinak rendszeres konzultációja.

A továbbiakban a magyarországi *nemzetek* kitelepítésének következményeiről, az *anyanyelv* megőrzését segítő módszerekről és a kisebbségek *oktatási ügyi helyzetéről* folytattak eszmecserét a tizenöt országból – köztük a tengerentúlról – érkezett politológusok, szociológusok.

A konferencia résztvevői tanulmányutat tettek Bács-Kiskun és Tolna megye német és szerb nemzetiségű településeire.

Akadémiai Athenaeum Bizottság

A tudományos továbbképzés rendszerének megújítására hozták létre nemrégiben az *Athenaeum Bizottságot*. A Magyar Tudományos Akadémia elnökségének legújabb állásfoglalása szerint Országos Athenaeum Bizottságnak a Rectori Konferencia küldöttivel kibővített Akadémiai Athenaeum Bizottság tekinthető. Az akadémiai ülésen előterjesztett javaslat szerint a bizottság feladata lehet – egyebek között – a tudományos továbbképzés, a fokozatkövetelmény- és a feltételrendszerek kidolgozása, majd azoknak összehangolása, a minősítettet nyilvántartó országos információ-

hálózat kialakítása, valamint a jogorvoslat.

Javasolták továbbá, hogy az Egyetemi Athenaeum Bizottságokat szükség szerint, a Magyar Tudományos Akadémiának az *egyetemekkel együttműködő kutatóintézeteivel* közösen alakítsák meg. Ebbe vonják be más hazai kutató- és oktatási intézmények szakembereit és a külföldi professzorokat. Az elképzelések szerint a bizottságok alakítják ki a tudományos továbbképzési rendszereket, pályázatokat írnak ki, megszervezik az oktatási folyamatot, kijelölik az oktatókat, értékelik a doktoranduszok munkáját és disszertációt.

(J. Zs.)